Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
NILSA WAHLA,
predstavljeni 21. aprila 2016*

Zadeva C-221/15

Openbaar Ministerie
proti
Etablissements Fr. Colruyt NV
(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki ga je vložilo hof van Beroep te Brussel (pritožbeno sodišče v Bruslju, Belgija))

„Direktiva 2011/64/EU — Trošarine, ki se uporabljajo za tobačne izdelke — Drobnoprodajna cena tobačnih izdelkov — Tobačna znamka — Najnižje cene — Prosti pretok blaga — Količinske omejitve — Člen 101 PDEU“

1. Štiri desetletja po sprejetju prve direktive o uskladitvi trošarin za tobačne izdelke** je nekoliko presenetljivo, da mora njene določbe, kot so določene v najnovejši direktivi o tej problematiki,*** še vedno razlagati Sodišče.

2. Vendar – kot kažejo vprašanja predložitvenega sodišča – združljivost nacionalnih ukrepov, s katerimi se urejajo cene tobačnih izdelkov na domačem trgu, s pravom Unije še vedno povzroča težave in kliče po pojasnilih. Te težave se ne nanašajo samo na določbe zgornje direktive, ampak tudi na to, ali se za te nacionalne ukrepe uporabljajo pravila Unije o prostem pretoku blaga in svobodni konkurenci.

3. Sodišče je v tem postopku naprošeno, naj pojasni, ali je nacionalna zakonodaja, kakršna je sporna zakonodaja v postopku v glavni stvari, združljiva s členom 15(1) Direktive 2011/64, členom 34 PDEU in členom 101 PDEU v povezavi s členom 4(3) PEU.

I – **Pravni okvir**

A – *Direktiva 2011/64*

4. Direktiva 2011/64 je kodifikacija treh prejšnjih direktiv o obdavčitvi tobačnih izdelkov.****

* Jezik izvirnika: angleščina.

** Ta direktiva je bila Direktiva Sveta 72/464/EGS z dne 19. decembra 1972 o davkih, razen prometnih davkov, ki vplivajo na porabo tobačnih izdelkov (UL 303, str. 1).

*** Direktiva Sveta 2011/64/EU z dne 21. junija 2011 o strukturi in stopnjah trošarine, ki velja za tobačne izdelke (v nadaljevanju: Direktiva 2011/64) (UL L 176, str. 24).

**** Direktiva Sveta 92/79/EGS z dne 19. oktobra 1992 o približevanju davkov na cigarete (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 13, str. 202), Direktiva Sveta 92/80/EGS z dne 19. oktobra 1992 o približevanju davkov na predelani tobak razen cigaret (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 13, str. 204) in Direktiva Sveta 95/59/ES z dne 27. novembra 1995 o davkih, razen prometnih davkov, ki vplivajo na porabo tobačnih izdelkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 283).

5. V uvodnih izjavah 3, 9 in 10 Direktive 2011/64 je navedeno:

„(3) Eden od ciljev Pogodbe Evropske unije je ohranjanje ekonomske unije, katere značilnosti so podobne tistim na domačem trgu, znotraj katerega je zdrava konkurenca. Glede tobačnih izdelkov doseganje tega cilja predpostavlja, da v državah članicah obdavčenje, ki vpliva na porabo izdelkov iz tega sektorja, ne izkrivlja pogojev konkurenčnosti in ne ovira prostega pretoka znotraj Unije.

[…]

(9) Kar zadeva trošarine mora uskladitev struktur imeti za posledico konkurenco med različnimi kategorijami tobačnih izdelkov iz iste skupine, ki naj je obračunavanje davkov ne izkrivlja in mora pripeljati do odprtja nacionalnih trgov držav članic.

(10) Konkurenca zahteva sistem svobodnega oblikovanja cen za vse skupine tobačnih izdelkov.“

6. V skladu s členom 1 Direktive 2011/64 so v tem aktu določena splošna načela za uskladitev strukture in stopenj trošarine, s katero države članice obdavčijo tobačne izdelke.

7. Člen 15(1) Direktive 2011/64 določa:

„Proizvajalci oziroma njihovi zastopniki ali pooblaščeni posredniki v Uniji in uvozniki tobaka iz tretjih držav lahko svobodno določijo najvišjo drobnoprodajno ceno za vsak svoj izdelek in za vsako državo članico, v kateri se zadevni izdelki sprostijo v porabo.

Vendar pa prvi pododstavek ne sme ovirati delovanja nacionalnih pravnih sistemov glede kontrole cen ali upoštevanja predpisanih cen, če so sistemi združljivi z zakonodajo Unije.“

B – *Belgijsko pravo*

8. Člen 7(2a)(1) Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere producten (zakon z dne 24. januarja 1977 o varovanju zdravja potrošnikov v zvezi z živili in drugimi proizvodi,***** v nadaljevanju: sporni zakon) določa:

„Oglaševanje tobaka, izdelkov iz tobaka in podobnih izdelkov (v nadaljevanju: tobačni izdelki) in sponzoriranje s pomočjo takih izdelkov sta prepovedana.

Oglaševanje ali sponzoriranje je kakršnokoli sporočanje ali dejanje, ki je neposredno ali posredno namenjeno pospeševanju prodaje, ne glede na kraj, uporabljena sredstva sporočanja in tehniko.“

II – **Dejansko stanje, postopek in vprašanja za predhodno odločanje**

9. Etablissements Fr. Colruyt NV (v nadaljevanju: Colruyt) v Belgiji upravlja več supermarketov.

***** *Moniteur belge*, 8. april 1977, str. 4501.

10. Po navedbah predložitvenega sodišča je družba Colruyt prodajala različne tobačne izdelke po ceni na enoto, ki je bila nižja od tiste, navedene na tobačni znamki, ki jo je pritrdil proizvajalec ali uvoznik, ponujala začasen splošni popust in količinske popuste za nekatere tobačne izdelke ter splošen popust za člane mladinskih organizacij. Openbaar Ministerie (državno tožilstvo) je menilo, da je družba Colruyt s tem kršila sporni zakon, saj med drugim prodaja tobačnih izdelkov po ceni, ki je nižja od tiste na davčni znamki, pomeni dejanje, ki je neposredno ali posredno namenjeno pospeševanju prodaje teh izdelkov.

11. Potem ko je correctionele rechtbank te Brussel (kazensko sodišče v Bruslju) ugotovilo, da je kršitev dokazana, je bila zadeva po pritožbi predložena hof van Beroep te Brussel (pritožbeno sodišče v Bruslju).

12. Družba Colruyt je pred tem sodiščem navajala, da prepoved uporabe drobnoprodajnih cen, ki so nižje od cene na tobačni znamki, ni združljiva s pravom Unije, namreč s členom 15(1) Direktive 2011/64, členom 34 PDEU in členom 101 PDEU v povezavi s členom 4(3) PEU.

13. Zaradi dvomov o pravilni razlagi teh določb je predložitveno sodišče prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali člen 15(1) Direktive 2011/64/EU, po potrebi v povezavi s členoma 20 in 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah z dne 7. decembra 2000, nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki trgovcem na drobno nalaga spoštovanje minimalnih cen tako, da jim prepoveduje, da bi za tobačne izdelke določili ceno, ki je nižja od tiste, ki jo je proizvajalec/uvoznik navedel na tobačni znamki?

2. Ali člen 34 PDEU nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki trgovcem na drobno nalaga spoštovanje minimalnih cen tako, da jim prepoveduje, da bi za tobačne izdelke določili ceno, ki je nižja od tiste, ki jo je proizvajalec/uvoznik navedel na tobačni znamki?

3. Ali člen 4(3) [PEU]****** v povezavi s členom 101 PDEU nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki trgovcem na drobno nalaga spoštovanje minimalnih cen tako, da jim prepoveduje, da bi za tobačne izdelke določili ceno, ki je nižja od tiste, ki jo je proizvajalec/uvoznik navedel na tobačni znamki?“

14. Pisna stališča so predložili družba Colruyt, belgijska, francoska in portugalska vlada ter Komisija. Družba Colruyt, belgijska in francoska vlada ter Komisija so na obravnavi 17. februarja 2016 ustno predstavile svoja stališča.

III – **Analiza**

A – *Dopustnost*

15. Belgijska in francoska vlada ugovarjata dopustnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe iz dveh razlogov: po eni strani naj bi se vprašanja nanašala na določbe prava Unije, ki za spor v postopku v glavni stvari niso upoštevne, po drugi strani pa naj hof van Beroep te Brussel (pritožbeno sodišče v Bruslju) ne bi posredovalo dovolj informacij o pravnih in dejanskih okoliščinah spora v postopku v glavni stvari.

16. Te trditve me ne prepričajo.

****** Hof van Beroep te Brussel (pritožbeno sodišče v Bruslju) se sklicuje na člen 4(3) PDEU, vendar sam menim, da gre zgolj za pisno pomoto, saj ta določba za obravnavano vprašanje ni upoštevna.

17. Prvič, menim, da določb prava Unije, na katere se sklicuje hof van Beroep te Brussel (pritožbeno sodišče v Bruslju), ni mogoče šteti za neupoštevne za spor v postopku v glavni stvari. To sodišče želi ugotoviti, ali je nacionalna določba, ki naj bi jo kršila družba Colruyt, skladna s pravom Unije. Če taka določba ne bi bila združljiva s pravom Unije, družbi Colruyt seveda ne bi smela biti naložena kazenska sankcija, ker jo je kršila. V teh okoliščinah moram opozoriti, da nacionalne kazenske določbe, s katerimi so predpisane sankcije za ravnanje, ki je s pravili Unije dovoljeno ali zahtevano ali ki bi tem pravilom odvzelo neposredni učinek, niso združljive s Pogodbo ******* in jih zato nacionalno sodišče ne bi smelo uporabiti. ********

18. Drugič, res je mogoče reči, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe kratek, vendar menim, da elementi, ki so v njem predstavljeni, zadostujejo za odgovor na predložena vprašanja. Zato je ta predlog v skladu s členom 94 Poslovnika Sodišča.

19. Glede na zgoraj navedeno ugovor nedopustnosti torej ni utemeljen.

B – *Prvo vprašanje*

20. Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali člen 15(1) Direktive 2011/64 nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki trgovcem na drobno prepoveduje, da bi tobačne izdelke prodajali po ceni, ki je nižja od tiste na davčni znamki, ki jo je pritrdil proizvajalec ali uvoznik.

21. Na začetku bi opozoril, da je namen Direktive 2011/64 tako kot namen njenih predhodnic zagotoviti delovanje notranjega trga in gojiti zdravo konkurenco z usklajevanjem sistemov držav članic za trošarine na tobačne izdelke. V uvodni izjavi 3 Direktive 2011/64 je navedeno, da je treba ta cilja doseči z zagotovitvijo, da obdavčenje, ki vpliva na porabo tobačnih izdelkov, ne izkrivlja pogojev konkurenčnosti in ne ovira prostega pretoka teh izdelkov znotraj Unije.

22. Ob upoštevanju navedenega bom zdaj preučil združljivost spornega zakona z določbama člena 15(1) Direktive 2011/64.

1. Člen 15(1), prvi pododstavek, Direktive 2011/64

23. S členom 15(1), prvi pododstavek, Direktive 2011/64 se od držav članic zahteva, da proizvajalcem ali uvoznikom omogočijo določitev najvišje drobnoprodajne cene tobačnih izdelkov. Tako je z njim zagotovljeno, da si lahko proizvajalci in uvozniki konkurirajo s ceno, hkrati pa tudi, da se za določitev osnove za izračun proporcionalne trošarine v vseh državah članicah uporabljajo enaka pravila. *********

24. Zdi se mi, da sporni zakon v zvezi s to določbo ni problematičen. Z njim je zgolj preprečeno, da bi prodajalci na drobno prodajali tobačne izdelke po ceni, ki je nižja od tiste, navedene na tobačni znamki. Pomembno je, da ceno na tobačni znamki svobodno oblikujejo proizvajalci ali uvozniki, ki svobodno izkoriščajo vse konkurenčne prednosti, ki jih morda imajo pred svojimi konkurenti. Zato sporni zakon ne posega v pravico proizvajalcev ali uvoznikov, da svobodno določajo svoje najvišje drobnoprodajne cene.

******* Glej med drugim sodbi z dne 19. marca 2002, Komisija/Italija (C-224/00, EU:C:2002:185), in z dne 6. marca 2007, Placanica in drugi (C-338/04, C-359/04 in C-360/04, EU:C:2007:133).

******** Glej sodbi z dne 28. aprila 2011, El Dridi (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, točka 55), ter z dne 29. februarja 1996, Skanavi in Chryssanthakopoulos (C-193/94, EU:C:1996:70, točka 17).

********* Glej sodbi z dne 4. marca 2010, Komisija/Francija (C-197/08, EU:C:2010:111, točka 36), in z dne 19. oktobra 2000, Komisija/Grčija (C-216/98, EU:C:2000:571, točka 20).

25. Direktiva 2011/64 sploh ne omenja trgovcev na drobno, kaj šele da bi jim zagotavljala enako pravico svobodnega določanja cen. Dodam lahko, da je to opustitev mogoče pojasniti s ciljem Direktive, ki je, kot je bilo že pojasnjeno, uskladiti trošarine in ki se zato nanaša na zagotovitev enakih pogojev dostopa do trga za uvoznike in proizvajalce tobačnih izdelkov.

26. Ta presoja je očitno potrjena s sodbo GB-INNO-BM. Nacionalni ukrep v tej zadevi je bil namreč skoraj identičen kot sporni zakon ter je bil preučen ob upoštevanju člena 5(1) Direktive 72/464, predhodnika člena 15(1) Direktive 2011/64. Sodišče je v tej sodbi razsodilo, da ni prepovedana nacionalna določba, s katero je predpisana prodajna cena, namreč cena, navedena na tobačni znamki, za prodajo potrošniku uvoženih ali domačih tobačnih izdelkov, če to ceno (torej ceno, navedeno na tobačni znamki) svobodno določi proizvajalec ali uvoznik.**********

27. Vendar je bila direktiva o trošarinah za tobačne izdelke po sodbi GB-Inno-BM prenovljena in kodificirana, njena razlaga pa pojasnjena z obširno sodno prakso. V tej sodni praksi je bilo zlasti obravnavano vprašanje nacionalnih ukrepov, ki predpisujejo najnižje cene in ki zato po drugi strani omejujejo možnost proizvajalcev ali uvoznikov za svobodno določanje najvišjih cen. Ker je posledica spornega zakona dejansko to, da so najvišje in najnižje drobnoprodajne cene enake, menim, da je koristno in potrebno preučiti to zakonodajo ob upoštevanju tega novejšega razvoja v zvezi z določanjem najnižjih cen.

28. V sodbi Komisija/Grčija je bilo ugotovljeno, da ukrep, s katerim so bile najnižje drobnoprodajne cene določene z ministrskim odlokom, krši člen 9 Direktive 95/59 (ki je še en predhodnik člena 15(1) Direktive 2011/64). Sodišče je ugotovilo, da določitev najnižje drobnoprodajne cene z ministrskim odlokom nujno omejuje pravico proizvajalcev ali uvoznikov za določitev njihovih cen, saj ne smejo določiti svojih najvišjih drobnoprodajnih cen pod obveznim minimumom.**********

29. Pozneje se je v sodbi Komisija/Francija za ukrep, s katerim je bilo prepovedano, da je najnižja drobnoprodajna cena nižja od 95 % povprečne cene tobačnih izdelkov na trgu, prav tako štelo, da je v nasprotju s členom 9 Direktive 95/59, saj je bila njegova posledica odprava cenovne konkurence med proizvajalci ali uvozniki.**********

30. V obeh primerih je bila posledica nacionalnih ukrepov omejitev svobode proizvajalcev in uvoznikov, da določijo svoje cene v normalnih konkurenčnih razmerah. Najnižja cena, ki jo enostransko določijo nacionalni organi ali pa se določi na podlagi povprečne cene, nujno preprečuje proizvajalcem, da bi svobodno določali svoje najvišje drobnoprodajne cene: najvišja cena nikoli ne more biti nižja od obveznega minimuma.

31. Iz zgoraj navedene sodne prakse sklepam, da so ukrepi, s katerimi so določene najnižje cene, prepovedani le, če vplivajo na pravico proizvajalcev ali uvoznikov do določitve najvišjih cen in posledično izničijo kakršno koli konkurenčno prednost proizvajalcev ali uvoznikov pred njihovimi konkurenti.

32. Sporni zakon proizvajalcem in uvoznikom omogoča svobodno določanje najvišje drobnoprodajne cene in ne vpliva na njihovo cenovno konkurenčnost. Zato lahko sklenem, da člen 15(1), prvi pododstavek, Direktive 2011/64 ne nasprotuje ukrepu, kakršen je sporni zakon, s katerim je trgovcu na drobno prepovedano prodajati tobačne izdelke po ceni, ki je nižja od tiste na tobačni znamki, ki so jo pritrdili proizvajalci ali uvozniki.

********** Glej sodbo z dne 16. novembra 1977, GB-Inno-BM (13/77, EU:C:1977:185, točka 64).

********** Glej sodbo z dne 19. oktobra 2000, Komisija/Grčija (C-216/98, EU:C:2000:571, točka 21).

********** Glej sodbo z dne 4. marca 2010, Komisija/Francija (C-197/08, EU:C:2010:111, točka 41).

2. Člen 15(1), drugi pododstavek, Direktive 2011/64

33. Ne glede na ta sklep je treba omeniti dejstvo, da člen 15(1), drugi pododstavek, Direktive 2011/64 določa, da načelo iz prvega pododstavka ne ovira delovanja „nacionalnih pravnih sistemov glede kontrole cen ali upoštevanja predpisanih cen, če so sistemi združljivi z zakonodajo Unije“.

34. Iz besedila te določbe je razvidno, da drugi pododstavek pomeni odstopanje od pravila iz prvega pododstavka. V bistvu je na podlagi drugega pododstavka državam članicam dovoljeno, da pod nekaterimi pogoji uvedejo ali ohranijo nekatere nacionalne ukrepe, ki lahko vplivajo na možnost proizvajalcev ali uvoznikov za svobodno določanje najvišjih cen tobačnih izdelkov.

35. Ker sem ugotovil, da sporni zakon ni nezdružljiv s členom 15(1), prvi pododstavek, Direktive 2011/64, načeloma ne bi bilo potrebe po preučitvi tega zakona glede na drugi pododstavek iste določbe. Razlog je očiten: ker s spornim zakonom ni kršeno načelo iz prvega pododstavka, ni treba ugotavljati, ali se lahko uporabi odstopanje od tega načela.

36. Ker pa so stranke obširno obravnavale to vprašanje, bom zgolj zaradi celovitosti pojasnil, zakaj menim, da sporni zakon ne spada na področje uporabe člena 15(1), drugi pododstavek, Direktive 2011/64.

37. Ta določba se nanaša na dve kategoriji nacionalnih ukrepov: na tiste, ki zadevajo nadzor nad cenami, in tiste, ki zadevajo upoštevanje predpisanih cen.

38. V zvezi s prvo kategorijo se v skladu z ustaljeno sodno prakso izraz „kontrola cen“ nanaša *zgolj* na splošno nacionalno zakonodajo, katere namen je preverjanje povišanja cen.********** Ta izraz obsega večinoma splošne ukrepe, ki so namenjeni omejevanju inflacije cen.**********

39. Za drugo kategorijo (upoštevanje predpisanih cen) pa se zdi, da jo je Sodišče razlagalo zelo ozko. Sodišče je v sodbi GB-Inno-BM razsodilo, da je z zadevno določbo državam članicam dovoljeno določiti prodajno ceno le pod pogojem, *da je ceno svobodno določil proizvajalec ali uvoznik*.**********

40. Nato se je v zadevi Komisija/Francija zastavilo vprašanje, ali je mogoče nacionalni ukrep, s katerim je najnižja drobnoprodajna cena tobačnih izdelkov določena kot 95 % povprečne cene izdelkov na trgu, šteti za „ukrep za upoštevanje predpisanih cen“ v smislu (sedaj) člena 15(1), drugi pododstavek, Direktive 2011/64. Sodišče je nedvoumno zavrnilo to možnost, ker s francoskim sistemom ni bilo zagotovljeno, da najnižje predpisane cene ne škodujejo morebitni konkurenčni prednosti proizvajalcev ali uvoznikov. Ker je sistem škodoval svobodi proizvajalcev in uvoznikov glede določitve njihove najvišje drobnoprodajne cene, kot je zagotovljena s členom 15(1), prvi pododstavek, se za sistem, s katerim je bila predpisana cena, ni moglo uporabiti odstopanje iz drugega pododstavka istega odstavka.********** V drugih sodbah je Sodišče v bistvu sledilo istemu pristopu in izključilo možnost, da bi se zakonodaja držav članic o določanju cen za tobačne izdelke lahko razlagala kot ukrepi o upoštevanju predpisanih cen v smislu člena 15(1), drugi pododstavek, Direktive 2011/64.**********

********** Glej sodbi z dne 21. junija 1983, Komisija/Francija (90/82, EU:C:1983:169, točka 22), in z dne 19. oktobra 2000, Komisija/Grčija (C-216/98, EU:C:2000:571, točka 25).

********** Glej sodbo z dne 4. marca 2010, Komisija/Francija (C-197/08, EU:C:2010:111, točka 43 in navedena sodna praksa).

********** Glej sodbo z dne 16. novembra 1977, GB-Inno-BM (13/77, EU:C:1977:185, točka 64).

********** Sodba z dne 4. marca 2010, Komisija/Francija (C-197/08, EU:C:2010:111, točke od 41 do 44).

********** Glej sodbi z dne 4. marca 2010, Komisija/Avstrija (C-198/08, EU:C:2010:112, točka 30), in z dne 4. marca 2010, Komisija/Irska (C-221/08, EU:C:2010:113, točka 41).

41. Dejansko je Sodišče v sodni praksi opredelilo izraz „upoštevanje predpisanih cen“ kot „sklicevanje na ceno, ki je – potem ko jo je določil proizvajalec ali uvoznik in jo je odobril javni organ – obvezna kot najvišja cena in mora biti kot taka spoštovana v vseh fazah distribucijske verige, vse do prodaje potrošniku“. **********

42. Na podlagi te sodne prakse menim, da tako v zvezi z ukrepi o upoštevanju predpisanih cen člen 5(1), drugi pododstavek, ne vsebuje več – če sploh kdaj je – odstopanja od pravice proizvajalcev ali uvoznikov do svobodnega določanja cen. Je kvečjemu opozorilo na to, kar tako ali tako izhaja iz Direktive kot take, namreč, da imajo države članice pravico sprejeti ukrepe za zagotovitev, da bo vse do končne prodaje potrošniku upoštevana najvišja drobnoprodajna cena, ki jo je določil proizvajalec ali uvoznik. ********** S to možnostjo je preprečeno, da bi se s prekoračitvijo predpisanih cen ogrožala integriteta sistema trošarin. **********

43. V teh okoliščinah ugotavljam, da sporni zakon ni ukrep, namenjen omejevanju inflacije ali zagotavljanju integritete sistema trošarin. Zato se mi zdi, da sporni zakon v nobenem primeru ne spada na področje uporabe člena 15(1), drugi pododstavek, Direktive 2011/64.

3. Člena 20 in 21 Listine o temeljnih pravicah

44. Predložitveno sodišče je na koncu zaprosilo Sodišče za razlago člena 15(1) Direktive 2011/64 ob upoštevanju člena 20 („Enakost pred zakonom“) in člena 21 („Prepoved diskriminacije“) Listine o temeljnih pravicah.

45. Vendar predložitveno sodišče ni pojasnilo, zakaj meni, da bi ti določbi v obravnavani zadevi lahko bili upoštevni. Poleg tega ne razumem, kako bi bilo mogoče sporni zakon razlagati, kot da različno obravnava primerljive položaje ali kot da je z njim uvedena diskriminacija, med drugim na podlagi spola, rase ter verskega in političnega prepričanja.

46. Premisleki o členih 20 in 21 Listine zato nikakor ne spremenijo rezultata moje presoje.

47. Sklenem lahko, da člen 15(1) Direktive 2011/64 ne nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki trgovcem na drobno nalaga spoštovanje najnižjih cen tako, da jim prepoveduje, da bi za tobačne izdelke določili ceno, ki je nižja od tiste, ki je navedena na tobačni znamki, če ta ukrep dopušča, da proizvajalec ali uvoznik svobodno določi ceno, navedeno na tobačni znamki.

C – *Drugo vprašanje*

48. Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem sprašuje, ali člen 34 PDEU nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki trgovcem na drobno nalaga spoštovanje najnižjih cen tako, da jim prepoveduje, da bi za tobačne izdelke določili ceno, ki je nižja od tiste, ki jo je proizvajalec ali uvoznik navedel na tobačni znamki.

********** Sodba z dne 7. maja 1991, Komisija/Belgija (C-287/89, EU:C:1991:188, točka 13 in navedena sodna praksa).

********** Glej sodbo z dne 4. marca 2010, Komisija/Francija (C-197/08, EU:C:2010:111, točka 43 in navedena sodna praksa).

********** Glej sodbi z dne 4. marca 2010, Komisija/Francija (C-197/08, EU:C:2010:111, točka 43), in z dne 19. oktobra 2000, Komisija/Grčija (C-216/98, EU:C:2000:571, točka 26).

49. Na začetku bi rad poudaril, da predložitveno sodišče omejuje svoje vprašanje na prepoved promocijskih cen tobačnih izdelkov. Čeprav je očitno, da so z isto nacionalno določbo prepovedani tudi oglaševanje in druge oblike promocije, ti vidiki določbe niso predmet vprašanja predložitvenega sodišča in jih zato ne bom preučil.**********

50. S členom 34 PDEU so prepovedane količinske omejitve pri uvozu in ukrepi z enakim učinkom. V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba vse trgovinske predpise držav članic, ki bi lahko neposredno ali posredno, dejansko ali potencialno, ovirali trgovino znotraj Unije, za namene te določbe Pogodbe šteti za ukrepe z enakim učinkom, kot ga imajo količinske omejitve.**********

51. Vendar je Sodišče v skladu s sodno prakso, ki izhaja iz sodbe Keck in Mithouard, ugotovilo, da to, da se za izdelke iz drugih držav članic uporabijo nacionalne določbe, s katerimi so omejeni ali prepovedani nekateri načini prodaje, ne pomeni take ovire, če se te določbe uporabljajo za vse upoštevne gospodarske subjekte, ki opravljajo dejavnost na nacionalnem ozemlju, ter pravno in dejansko enako prizadenejo trženje domačih izdelkov in izdelkov iz drugih držav članic. Če so ti pogoji izpolnjeni, uporaba takih predpisov za prodajo izdelkov iz druge države članice, ki izpolnjujejo zahteve, ki jih je določila ta država, ne ovira njihovega dostopa na trg oziroma ga ne ovira bolj kot dostop domačih izdelkov.**********

52. V teh okoliščinah menim, da bi bilo treba vidik spornega zakona, ki v bistvu prepoveduje prodajo tobačnih izdelkov po nižji ceni, kot jo svobodno določi proizvajalec ali uvoznik, šteti za „način prodaje“ v smislu sodne prakse Keck in Mithouard.

53. Pravila, ki so določena v tej zakonodaji, namreč ne vplivajo na lastnosti, ki jih morajo imeti tobačni izdelki, da se lahko tržijo v Belgiji, ampak samo na načine njihove prodaje.**********

54. Zato je treba preučiti, ali se sporni zakon uporablja za vse upoštevne gospodarske subjekte, ki opravljajo dejavnost na nacionalnem ozemlju, ter pravno in dejansko enako prizadene trženje domačih izdelkov in izdelkov iz drugih držav članic.

55. Prvič, ni sporno, da se sporni zakon uporablja brez razlikovanja za vse tobačne izdelke, ki se proizvajajo v državi ali so uvoženi v Belgijo. Ne zdi se, da bi bili s tem zakonom bolj obremenjeni uvoženi izdelki ali da bi bil otežen njihov dostop na belgijski trg, saj smejo proizvajalci ali uvozniki iz drugih držav članic (in tretjih držav) popolnoma svobodno, kot se jim zdi primerno, določiti ceno svojih izdelkov in lahko tako enakovredno konkurirajo domačim proizvajalcem.

56. Drugič, čeprav je možnost trgovcev na drobno za določitev cen tobačnih izdelkov močno zmanjšana, pa ni popolnoma odpravljena. Tako vsaj v teoriji trgovcem na drobno (zlasti velikim) nič ne preprečuje, da bi se s proizvajalci ali uvozniki (vključno z vzporednimi uvozniki) pogajali z namenom določitve cene izdelkov, ki je nižja od običajne.********** Če se proizvajalec ali uvoznik strinja, da bo pritrdil tobačno znamko z nižjo ceno, je – in bi morala biti – prodaja tobačnih izdelkov po tej nižji ceni dovoljena.

********** Opozoril bi zgolj, da je oglaševanje tobačnih izdelkov urejeno z zakonodajo Unije, predvsem z Direktivo 2003/33/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o oglaševanju in sponzorstvu tobačnih izdelkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 460), s katero je prepovedano čezmejno oglaševanje tobačnih izdelkov.

********** Glej sodbo z dne 11. julija 1974, Dassonville (8/74, EU:C:1974:82, točka 5).

********** Glej sodbo z dne 24. novembra 1993, Keck in Mithouard (C-267/91 in C-268/91, EU:C:1993:905, točki 16 in 17). Glej tudi sodbo z dne 10. februarja 2009, Komisija/Italija (C-110/05, EU:C:2009:66, točka 36).

********** Glej v tem smislu sodbo z dne 30. aprila 2009, Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft (C-531/07, EU:C:2009:276, točka 20).

********** Glej v tem smislu sodbi z dne 7. maja 1991, Komisija/Belgija (C-287/89, EU:C:1991:188), in z dne 14. julija 1998, Komisija/Belgija (298/86, EU:C:1988:404).

57. Glede na zgornje ugotovitve sporni zakon spada v pojem „način prodaje“, kot je opredeljen v sodbi Keck in Mithouard, in ker pravno in dejansko enako obravnava domače tobačne izdelke in uvožene tobačne izdelke, ne spada pod omejitev iz člena 34 PDEU.

58. Tako bi moral biti odgovor na drugo vprašanje, da člen 34 PDEU ne nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki trgovcem na drobno nalaga spoštovanje najnižjih cen tako, da jim prepoveduje, da bi za tobačne izdelke določili ceno, ki je nižja od tiste na tobačni znamki, ki jo je pritrdil proizvajalec ali uvoznik.

D – *Tretje vprašanje*

59. Nacionalno sodišče želi s tretjim – zadnjim – vprašanjem ugotoviti, ali člen 101 PDEU v povezavi s členom 4(3) PEU nasprotuje nacionalnemu zakonu, kakršen je sporni.

60. Poudariti moram, da v skladu z ustaljeno sodno prakso – čeprav se člena 101 PDEU in 102 PDEU nanašata le na ravnanje podjetij, in ne na zakonodajo ali druge predpise, ki jih sprejmejo države članice – ti določbi v povezavi s členom 4(3) PEU državam članicam nalagata, da ne sprejmejo ali ohranjajo v veljavi ukrepov, tudi zakonskih ali podzakonskih, ki bi lahko izničili polni učinek pravil konkurence, ki veljajo za podjetja.**********

61. Sodišče je zlasti razsodilo, da gre za kršitev členov 4(3) PEU in 101 PDEU, če država članica bodisi predpiše ali spodbuja sklepanje sporazumov, sklepov ali usklajenih ravnanj, ki so v nasprotju s členom 101 PDEU, ali krepi njihove učinke bodisi svojim predpisom odvzame naravo državnega ukrepa s prenosom pristojnosti za sprejetje odločitev, ki posegajo v gospodarsko sfero, na zasebne subjekte.**********

62. V obravnavanem postopku nič ne kaže, da bi lahko položaj v postopku v glavni stvari spadal v enega od teh treh primerov.

63. Prvič, sporni zakon ne nalaga ali spodbuja sprejemanja sporazumov, ki so v nasprotju s členom 101 PDEU. Kadar namreč najnižjo ceno določijo enostransko javni organi ali pa se določi z avtomatsko uporabo pravnega pravila, ni podlage za sklep, da zakon, kakršen je sporni, nalaga uvoznikom, proizvajalcem ali trgovcem na drobno sklenitev protikonkurenčnih sporazumov.********** To velja toliko bolj, kadar nacionalno pravilo zadostuje samo po sebi in niso potrebni izvedbeni sporazumi za njegovo izvajanje.**********

64. Drugič, predložitveno sodišče ne navaja, da so v času, ko je bil sprejet sporni zakon, obstajali sporazumi, ki nasprotujejo členu 101 PDEU, ali da so začeli veljati po sprejetju te zakonodaje.

65. Nazadnje, sam v informacijah, ki jih je posredovalo predložitveno sodišče, ne vidim ničesar, kar bi kazalo, da so belgijski organi prenesli pooblastila na zasebne gospodarske subjekte.

********** Glej med številnimi drugimi sodbe z dne 16. novembra 1977, GB-Inno-BM (13/77, EU:C:1977:185 točka 31); z dne 5. decembra 2006, Cipolla in drugi (C-94/04 in C-202/04, EU:C:2006:758, točka 46), ter z dne 4. septembra 2014, API in drugi (od C-184/13 do C-187/13, C-194/13, C-195/13 in C-208/13, EU:C:2014:2147, točka 28).

********** Glej med drugim sodbe z dne 5. oktobra 1995, Centro Servizi Spediporto (C-96/94, EU:C:1995:308, točka 21); z dne 19. februarja 2002, Arduino (C-35/99, EU:C:2002:97 točka 35); z dne 5. decembra 2006, Cipolla in drugi (C-94/04 in C-202/04, EU:C:2006:758, točka 47), ter z dne 4. septembra 2014, API in drugi (od C-184/13 do C-187/13, C-194/13, C-195/13 in C-208/13, EU:C:2014:2147, točka 29).

********** Glej sodbo z dne 29. januarja 1985, Cullet et Chambre syndicale des réparateurs automobiles et détaillants de produits pétroliers (231/83, EU:C:1985:29, točka 17).

********** Glej sodbi z dne 17. novembra 1993, Meng (C-2/91, EU:C:1993:885, točka 15) in Ohra Schadeverzekeringen (C-245/91, EU:C:1993:887, točka 11).

66. Iz gornjih ugotovitev izhaja, da člen 101 PDUE v povezavi s členom 4(3) PDEU ne nasprotuje nacionalnemu zakonu, kakršen je sporni.

IV – **Predlog**

67. Glede na navedeno predlagam Sodišču, naj na vprašanja, ki jih je predložilo hof van Beroep te Brussel (pritožbeno sodišče v Bruslju), odgovori:

Člen 15(1) Direktive 2011/64/EU z dne 21. junija 2011 o strukturi in stopnjah trošarine, ki velja za tobačne izdelke, člena 34 PDEU in 101 PDEU v povezavi s členom 4(3) PEU ne nasprotujejo nacionalni določbi, s katero so prepovedane promocijske cene tobačnih izdelkov in ki trgovcem na drobno nalaga spoštovanje najnižjih cen tako, da jim prepoveduje, da bi za tobačne izdelke določili ceno, ki je nižja od tiste na tobačni znamki, ki jo je pritrdil proizvajalec ali uvoznik.